

גודעים את ענף החקלאות

האם חוק הוותמ"ל שתוקן והוארך הוא הישג לחקלאים או כישלון? לכאורה, החוק התקבל בהסכמה. למעשה, אין משמעות לתקרה של 30% בגריעת אדמות מיישובים

א יך ייראה היום שאחרי הארכת תוקף חוק הוותמ"ל ב-4 שנים נוספות? בסוף חודש יולי הוארך חוק הוועדה הארצית לתכנון ולבנייה של מתחמים מועדפים למגורים, בעקבות דין ודברים והסכמות לכאורה שגובשו עם החקלאים והמועצות האזוריות. שיעור האדמות החקלאיות שייגרע מיישובים חקלאיים לא יעלה על 30% מהקרקעות. אלא שבתנועת האיחוד החקלאי רואים בעדכון החקיקה המשך פגיעה בשטחים הפתוחים ובחקלאים.

ביחס לשטחים החקלאיים קובע החוק כי בכל היישובים שבהם כבר אושרו תוכניות ותמ"ליות, אם בתוכניות שהוכרזו בלבד ואם בתוכניות

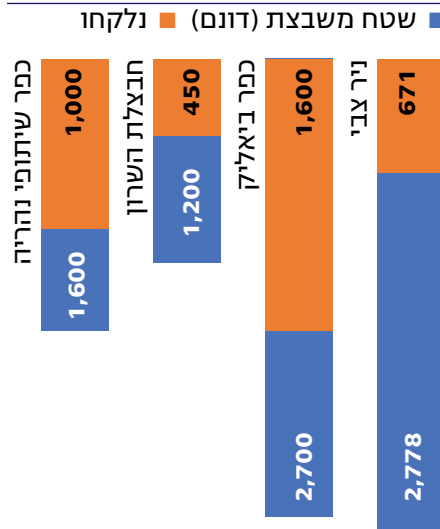
דונם בלי לחרוג ממגבלת ה-30%. מיישוב בעל משבצת של 5,000 דונם נלקחו כבר 100 דונם לטובת יישוב עיר רוני סמוך. כעת מבקשים לקחת במסגרת הוותמ"ל עוד 1,800 דונם. במסגרת הארכת החוק, ישנה סמכות לקחת 40% משטח המשבצת - 3 מתחמים כל שנה, אם בעבר הייתה לקיחה כל-דונם, ולכן ניתן להשלים ל-2,000 דונם (ולא ל-1,500 דונם).

קיבוץ שכל פרנסתו על חקלאות, כולל גמלאות לחברים מבוגרים, הינו בעל משבצת של 3,000 דונם, מתוכם 800 דונם סומנו כקרקעות השבה במסגרת הסדר הקיבוצים. עוד 200 דונם נלקחו בעבר הרחוק עבור הרחבת עיר שכנה. 400 דונם הם אזור המגורים.

הוותמ"ל מבקשת לקחת עוד 600 דונם חקלאיים, כך שיוותרו רק 1,000 דונם מבותרים, אשר אינם מסוגלים לפרנס את הקהילה. הפקעה בהיקף כזה חוקית, היות ששטח המשבצת הנותר הוא 2,000 דונם; אין בעובדה כי פרנסת היישוב על חקלאות כדי להוות שיקול מקל כלשהו; אין בעובדה כי הקרקע היא המשען של אנשים מבוגרים כדי להוות שיקול מקל.

"החקלאים היו שותפים" מהוותמ"ל נמסר: "במסגרת קידום חוק הוותמ"ל החדש נשמעו כלל עמדות הגופים הרלוונטיים, בהם גם החקלאים, שהיו שותפים לאורך כל התהליך. החוק החדש שאושר ממקד את פעילות הוועדה בדגש על לב הערים, בהתחדשות עירונית ובשכונות חדשות התואמות תוכנית אסטרטגית, תוך איזון בין הפיתוח לבין שמירה על השטחים הפתוחים והחקלאיים."

שטחים שנלקחו על ידי הוותמ"ל

בשנה הראשונה יאושרו 4 תוכניות ללא הגבלת שטח, ובמהמשך יאושרו מדי שנה 3 תוכניות עד 40%

קלאיים שמחוץ למשבצת אינם נכללים במניין.

מקרה נוסף: יישוב כפרי בעל משבצת של 3,000 דונם, מתוכם 2,500 מעובדים ו-500 דונם הם אזור המגורים. הוותמ"ל חומדת את כל 2,500 הדונם החקלאיים (100% משטחי העיר בוד), מאחר שבסמכותה לקבוע 4 מתחמים ללא הגבלת גודל. כל מתחם כזה עלול להשפיע על מספר יישובים.

יישוב כפרי-חקלאי היה בעל משבצת של 3,000 דונם, מהם 500 אזור המגורים. בשנים האחרונות הופקעו מהיישוב 500 דונם קרקע חקלאית לטובת פרויקטי תחבורה, ועוד 500 דונם במסגרת תוכנית לפי חוק התכנון והבנייה לטובת פיתוח תשתיות ביוב (מט"ש על אזורי). בנוסף נעשה שינוי ייעוד של 100 דונם מכוח הוותמ"ל. נותרו 1,400 דונם. הוותמ"ל יכולה לדרוש לקחת עוד 1,100

שהופקדו ואושרו, מה שאושר ייכלל באותם 30%. כלומר, אם ביישוב מסוים כבר יש תוכנית על 25% מהקרקע, אפשר יהיה ליטול מיישוב זה רק עוד 5%. אולם בשנה הראשונה של התוכנית יאושרו 4 תוכניות ללא כל הגבלה, ובמהלך השנים הבאות מדי שנה יאושרו 3 תוכניות בהן אפשר להגיע עד 40% מהקרקע החקלאית.

הלקחת וגם רוששת?

באיחוד החקלאי טוענים כי בפועל הוותמ"ל לא החריג את השטחים החקלאיים ויש עשרות אלפי דונמים שייפגעו הלכה למעשה.

עו"ד דודו קוקמן, מזכ"ל האיחוד החקלאי, מסביר: "זה לא רק עניין של אחוז לכאן או לכאן. בפועל יש לחוק שהוארך יכולת להמשיך לפגוע בשטחים החקלאיים והפתוחים בישראל. יש יישובים שביתורם ימחק אותם הלכה למעשה או לא יאפשר להם להמשיך לעבד את האדמות. יש לציין שלא רק לוקחים אדמות, אלא מרוששים את היישובים. אם היו מכירים בהליך זה כהליך הפקעה, בעלי הזכויות היו נדרשים לשלם רק 50% ממס השבח".

החוק המעודכן מדבר על נטילה מהתקן, אלא שיש לא מעט יישובים עם אדמות חקלאיות עוד בטרם הקמת המדינה ובטרם הקמת המינהל, והם מעבר לתקן שמוגדר כמשבצת היישוב.

אין משמעות לתקרה

תקרת ה-30% חסרת משמעות. קחו למשל יישוב חקלאי בעל משבצת של 3,000 דונם ועוד 1,000 דונם בחוזה מטעים לטווח ארוך. כעת הוותמ"ל יוכל לה להכריז על תוכנית שגורעת כמחצית משטחי היישוב: שינוי ייעוד 1,500 דונם, ומהם רק 500 דונם מהמשבצת. כל חוזי המטעים וכל יתר השטחים הח-